

NÆRBULLETIN & MILJØ

Atomfrykt i Tyskland

side 3

IPCC styrker konklusjonene

side 4

Nye klimagasser fra alu-industrien

side 5

Ny jakt på selunger

side 7

Begrenser nødretten

siste side

Norsk Monitor:

Miljøinteressen synker, handlingsviljen øker

Norsk Monitor 1991-92 viser at interessen for miljøvern er sunket til 1987-nivået, etter å ha steget siden 1985. Men undersøkelsen antyder en utbredt vilje til å la miljøengasjementet få betydning for stemmegivningen og den økonomiske politikken.

ANDERS GJESVIK

Norsk Monitor er en meget avansert undersøkelse av sammenhengen mellom folks verdivalg og deres handlinger, og utføres av Markeds- og Medieinstituttet (MMI). Tilbakgangen i interessen for miljøvern gjelder alle grupper, både med hensyn til kjønn, alder, bosted og utdanning. Gruppen som mener at miljøsituasjonen er så alvorlig at det er nødvendig med øyeblikkelige og drastiske tiltak, er gått tilbake med 10 prosent (51 prosent i 1991) siden siste undersøkelse for to år siden. Gruppen som mener at vi skal løse miljøproblemene på lang sikt, er vokst med 7 prosent (39 prosent). 2 prosent mener at miljøkatastrofen er uunngåelig, og 6 prosent mener at miljøproblemene er overdrevet.

Forjævlisering

Miljøproblemene har ikke avtatt i perioden, så det må finnes andre forklaringer på at interessen synker. Norsk Monitor 1991-92 (NM-91) viser en tilbakegang for både grønn, blå og hvit bølge (miljøvern, konservatisme og nypuritanisme)

fra undersøkelsen for to år siden.

– Vi ser at folk trekker sitt samfunnsmessige engasjement generelt. Store politiske endringer fører til usikkerhet, det gjelder saker som øst-vest-forholdet, og aksene mellom borgerlig og sosialistisk partier som svekkes. De globale miljøproblemene får konkurranse fra andre problemområder som GATT og EØS. Avisene gir en daglig dose med vold og incest. Vi kan snakke om en «forjævlisering» som matter ut folk, sier Ola Vaagbø i MMI.

En forklaring som nevnes i NM-91 er at folk opplever en tilvenning og følelsesmessig avstumpning i forhold til miljøproblemene.

Arbeidsløshet

NM-91 viser at folk er blitt mindre bekymret for de konkrete miljøproblemene. Det er færre som er «meget bekymret» for ozonhullet, regnskogen, havforurensning, sur nedbør og forsøpling av omgivelsene. I 1989 var 39 prosent meget bekymret for drivhuseffekten, nå gjelder dette 32 prosent.

Arbeidsløsheten har også stor betydning. 57 prosent er enig i påstanden «for å trygge økonomisk vekst, trenger vi

fortsatt industriutbygging, selv om dette skulle komme i strid med naturverninteressene». For to år siden var 50 prosent enig i denne påstanden. Vaagbø mener at det ikke er riktig å beskyldte miljøvernet for å øke arbeidsløsheten.

– Arbeidsløsheten skyldes hovedsakelig automatisering, med synkende behov for arbeidskraft.

Senk levestandarden

Men NM-91 viser en stor vilje til å støtte en drastisk omlegging av den økonomiske politikken. 37 prosent svarer at et parti som vedtar å senke levestandarden i Norge av hensyn til miljø og ressurser, vil øke sjansen for å få deres stemme. Dette spørsmålet er ikke stilt i tidligere undersøkelser, men den positive svarprosenten blir betegnet som overraskende høy.

NM-91 viser at folks vilje til å handle miljøvennlig er økende eller stabil. Andelen som ofte bruker innsamlingsordningen for brukte batterier har økt fra 42 prosent i 1989 til 50 prosent i 1991. Nå svarer 18 prosent at de ofte bruker kollektivtransport, selv om det ville være enklest med bil. Dette er en stigning på en prosent fra 1989.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: NMR (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Hvor er NOx-planen?

Vinterens forsvinningsnummer pågår i Miljøvern-departementet, der den mye omtalte NOx-planen tilsynelatende har forduftet. Den er sist sett i seksjon for transport og miljø, der den trolig ligger arkivert – inneklemt et sted mellom utslippskrav og økonomiske virkemidler.

Norge har påtatt seg klare forpliktelser når det gjelder begrensninger av NOx-utslippene. For det første har vi i en internasjonal bindende avtale forpliktet oss til en stabilisering av utslippene på 1987-nivå i 1994. Sammen med 11 andre land som vi liker å sammenlikne oss med, har vi også erklært at vi skal redusere utslippene med 30 prosent innen 1998.

Men: – Reduksjonen blir hard å få til, og krever spesielle tiltak, sier Thorbjørn Berntsen.

Det kunne være interessant å få en klargjøring fra Berntsen omkring hans ulike holdninger knyttet til utslippsbegrensninger. De siste månedene har han stadig skiftet standpunkt til CO₂-stabiliseringen, og attpåtil latt seg sitere i internasjonale medier på en måte som har levnet atskillig tvil om Norges holdning i klimapolitikken.

Vi får imidlertid tro at ministeren ikke lyver fra Stortingets talerstol, der han i november nådde euforiske høyder da han lovet 40 prosent reduksjon i bensinforbruket og massiv utbygging av intercitytog innen 2000. Månedene før sa han imidlertid at det ville bli nesten umulig å nå CO₂-målet, noe han gjentok i Wall Street Journal i desember.

CO₂-utslippene henger tett sammen med NOx-utslippene. Greier vi NOx-reduksjonen, så kommer CO₂-stabiliseringen på et fat. Og dersom vi trekker kostnadene ved helseskader og sur nedbør som følge av NOx-utslipp inn i CO₂-beregningene, vil de økonomiske analysene i klimautredningen bli mer enn tvilsomme. Blant annet ville Samferdselsdepartementets reaksjonære holdninger komme klarere til syne.

Den opprinnelige NOx-planen som i oktober ble oversendt fra SFT til MD er nemlig full av det Berntsen kaller «spesielle tiltak» innenfor samferdselssektoren. Det er derfor ikke tilfeldig at den har havnet i MDs transportseksjon, der den ligger til regjeringen blir enig med seg selv om hva som skal stå i den reviderte planen.

Mye tyder på at Berntsen nok en gang trekker det korteste strået. Han har vist brukbare takter når det gjelder returpapir og bjørnevern, men han blir en lettvekt når det kommer til de tunge sakene.

Avmakt truer miljøvernet

Fortsatt mener halvparten av befolkningen at miljøvern er et av de viktigste samfunnsproblemene, og i Norsk Monitor advares næringsliv og partier mot å ta lettere på miljøproblemene. Ola Vaagbø i MMI mener at både politikere, media og miljøbevegelse har et ansvar for å snu den synkende miljøinteressen.

ANDERS GJESVIK

Norsk Monitor 1991-92 (NM-91) viser at 49 prosent mener at det er spesielt viktig å styrke miljøvernet. For to år siden mente 65 prosent det samme. Men miljøvernet er fortsatt høyt prioritert, og det er nesten dobbelt så mange som prioriterer miljøvern, sammenliknet med de som prioriterer distriktpolitikk. Miljøvern blir også ansett som langt viktigere enn å styrke forskning (32 prosent) og bedre villkår for næringslivet (36 prosent).

NM-91 konkluderer med at miljøvern er viktig for atferden til både konsumenter og velgere, og advarer næringsliv og partier mot å ta lett på miljøvernet.

Avmakt

I tillegg til synkende miljøinteresse, viser NM-91 en generell avideologisering, de konservative verdiene går tilbake uten å føre til framskritt for radikale verdier. Folk ser at verken næringsliv eller offentlige myndigheter klærer å gjøre noe med arbeidsløsheten, de tradisjonelle løsningene duger ikke lenger. Media har gjort kraftig oppmerksom på miljøproblemer, uten at situasjonen er blitt særlig bedre. Ola Vaagbø arbeider spesielt med miljøproblematikk i Markeds- og mediainstituttet, han mener følelsen av avmakt må motarbeides.

– Miljømyndighetene må legge forholdene til rette for at folk kan gjøre noe selv for å løse problemene. Aktivitet kan forsterke seg selv. Media har ansvar for å fokusere på løsninger og det positive, og ikke bare problemene, sier Vaagbø.

Førstekonsulent Liv Westby sier at Miljøverndepartementet vil følge Vaagbøs oppfordring.

– Vi skal studere NM-91 nærmere, og finne tiltak som stimulerer innsats fra folk flest. Men det er allerede klart at vi vil videreføre kampanjen for å få folk til å redusere avfallet, og vi vil satse på en friluftskampanje for å styrke naturgledden. Miljøpolitikken er avhengig av folkelig støtte for å bli prioritert, sier Westby.

Visjoner

Vaagbø mener at miljøvernet trenger politiske visjoner.

– Det burde ligge til rette for et parti som hever seg over de gamle ideologiene, og lærer av historien. Vi kunne få et bedre liv om vi tok ut økt levestandard i mer fritid, i stedet for økt forbruk, sier Vaagbø.

Vaagbø mener at dagens miljøvernssyn er for negativt til å fungere som visjon.

– Fokuseringen på restriksjoner og sparsommelighet må erstattes med naturglede og sosiale verdier. Miljøbevegelsen bør forgylle framtiden og avkle mytene om vekstens fortrefelighet, sier Vaagbø.

Tysk rapport gir atomfrykt

En rapport fra den tyske regjeringen viser sikkerhetsmangler ved alle atomkraftverkene i tidligere Sovjetunionen og Øst-Europa. Atomtilsynet i Tyskland vurderer å opprette lokalkontorer i Moskva og Kiev. Men det vil koste over 40 milliarder kroner bare å forbedre reaktorene på sovjetisk jord.

ANDERS GJESVIK

Tyskerne er meget bekymret for en atomulykke ved reaktorer i tidligere Sovjetunionen, Sentral- og Øst-Europa. Denne frykten er styrket av en omfattende rapport som viser sikkerhetsmangler ved samtlige 58 atomkraftverk. Tyskerne har store kunnskaper om østlige atomreaktorer, de har blant annet studert reaktorene i Greifswald og Stendahl i det tidligere DDR.

Gigantkostnad

I rapporten går det fram at et besøk ved Tsjernobyl nylig viste at flere av de lovede sikkerhetsforanstaltningene etter ulykken, ikke er gjennomført. Tsjernobylkraftverket er fortsatt i drift, men parlamentet i Ukraina har vedtatt å legge det ned i slutten av 1993. Andre re-

publikker satser på videre drift av samme type reaktor som i Tsjernobyl (RBMK-reaktor). I tillegg til klare sikkerhetsmangler, er det mangel på kontrollinstanser, reservedeler og måleutstyr.

Den tyske regjeringen er under press for å dempe atomtrusselen, både fra opinionen og næringslivet. Men det er vanvittig dyrt å heve sikkerheten, regningen bare for reaktorene på sovjetisk jord er anslått til over 40 milliarder kroner. Slike summer krever internasjonal samarbeid, og Tyskland prøver å få gjennomslag i flere fora; EF, G-7 (de rikeste landene som skal ha et møte i Tyskland til sommeren) og G-24.

Tyskland alene

Viljen til støttesløsninger har vært stor både fra de andre europeerne, japanerne og ame-

rikanerne. Men ingen av dem har lovet å bidra med penger. Der Spiegel mener at de andre landene stoler på at tyskernes atomfrykt er så stor at velgerne vil tvinge den tyske regjeringen til å ta hele regningen alene.

Men den tyske regjeringen håper på at flere vil bidra med penger, og satser på foreløpige tiltak. I november undertegnet Tyskland bilaterale atom sikkerhetsavtaler med både Russland og Ukraina. Gesellschaft für Reaktorsicherheit, som utfører atom sikkerhetskontroll i Tyskland, vurderer å opprette kontorer i Moskva og Kiev for å for å hjelpe de lokale atomtilsynene. Tyskland planlegger å opprette et simuleringsanlegg ved det nedlagte atomkraftverket i Greifswald. Her skal atomspesialister fra øst utdannes i atom sikkerhet.

NOTISER

Forsikringsselskapene ønsker å bli kvitt dagens støyende bilalarmer. Nye bilalarmer vil bare varsle bileieren, ikke hele nabolaget.

Bilalarmene har blitt en stadig større plage med økende antall alarmer. Hver gang alarmen skrur av eller på, gir den fra seg en skarp lyd. Om natten ligger hele nabolaget og hører på bilalarmen i timesvis, mens bileieren sover videre. Arbeiderbladet skriver at de nye bilalarmene vil varsle bileieren via radiosignaler og personsøker hvis uvedkommende forsøker seg på bilen. Bileieren blir varslet, ikke hele nabolaget. I følge Arbeiderbladet vil det komme samkjørte svensk-norske godkjenningsregler for tyverialarmer fra 1994. Da vil det

ikke lenger være tillatt med alarmer som gir skarp lyd når de skrur av og på.

I Ungarn er debatten om en ny miljølov etter mønster av lovgivningen i USA, Tyskland og Nederland i gang. Den nye loven skal erstatte kommunistregjeringens lov fra 1976. I det nye lovforslaget heter det blant annet at alle forurensningsdispensasjoner gitt av den gamle regjeringen skal fjernes og at allmennheten skal ha medinnflytelse når miljøstandarder settes. Det er også foreslått å opprette et miljøfond som forurenserne skal bidra til og å innføre en miljøavgift på bensin på 0.25 dollar per liter.

(ENS)

Storbritannias Atomic Energy Authority mener det ikke har vært noen brudd på sikkerhets-

reglene ved Dounreay, hvor det fremdeles jakes på 10 kilo anriket uran som er blitt borte. En talsmann ved anlegget sier at man snart vil vite hvorfor uranet ser ut til å ha «forsvunnet». Det er ventet at en feil i regnskapsførselen er årsaken.

(New Scientist)

Storbritannia er inne i en av de alvorligste tørkeperiodene i dette århundret. Trolig vil matvareprisene stige dramatisk til sommeren etterhvert som bøndenes avlinger blir ødelagt, ifølge en talsmann for britiske vannforvaltningsmyndigheter.

De østlige delene av landet er hardest rammet av den langvarige tørken. Enkelte steder vil det være behov for opptil 460 millimeter nedbør fram til april for å sikre vannforsynin-

(Today)

Førstehjelp mot sur nedbør

Mens vi venter på reduksjon i utslippene som gir sur nedbør, må skogbruket sette inn «forsvarstiltak» mot skogskader. Det mener forfatterne av boka «Skogskjøtsel i en utslippstid», Birger Braadland og Per A. Rognerud.

RAGNHILD SVED

Braadland er tidligere leder i Østfold Naturvern, mens Rognerud inntil nylig var assisterende direktør i Det norske skogselskap. Både Skogselskapet, Landbruksdepartementet og Naturvernforbundet har støttet utgivelsen.

I boka gis en rekke praktiske råd om tiltak for å motvirke skogskadene. De dreier seg om valg av treslag, bevisst bruk av våtmarker for å samle opp næring før den når vassdragene og kalking og gjødsling i spesielt utsatte områder.

Lærebok

Forfatterne håper at boka både vil bli brukt som lærebok – den er den første i sitt slag som gis ut i Norge – skape debatt og påvirke holdninger.

– I tillegg har vi en ambisjon om å forandre skogpolitikken. For eksempel bør det gis tilskudd til kalking, mens tilskuddene til mindre fornuftige tiltak bør trekkes tilbake, sier Braadland, som også ønsker seg en skogpolitikk som er mer tilpasset lokale forhold.

Boka er blitt til i samarbeid med både norske og svenske skogforskere, blant andre den svenske eksperten på skogøkologi, professor Jan Erik Lundmark.

Takk for støtten!

A/S Østlandsmeieriet
Lille Grensen 7
0159 OSLO

Møre Trufo A/S
6230 SYKKYLVEN

Noteby –
Norsk Teknisk Byggkontroll
Fiolvn. 13, 9000 TROMSØ
Tlf.: (083) 55 300

 STATOIL

OLJEINDUSTRIENS
LANDSFORENING

Pran & Torgersen A/S
Pb. 7104 Homansbyen, 0306 Oslo 3
Tlf. (02) 55 20 30

 Stor-Øslo Lokaltrafikk
Får deg trygt fram

 Selfint
SELVSKAPET FOR FORSKNING OG
INNOVASJON I NORD-TRENDLAG AS

*Meld deg
inn i Naturvern-
forbundet*

IPCC fastholder konklusjoner

Globale klimaendringer kan komme bråfort når effekten fra reduserte utslipp av svovel og ozonødeleggende stoffer gjør seg gjeldende, mener en av arbeidsgruppene under FNs klimapanel (IPCC).

GUNNAR BOLSTAD

Arbeidsgruppen, som nylig avsluttet en sesjon i Kina, holder fast på tidligere konklusjoner om at en drivhuseffekt kan føre til en global oppvarming på omlag 0,3 grader pr. tiår.

Imidlertid er det økende bevis for at nedbrytingen av ozonlaget fører til en nedkjøling av klimaet. Det samme gjelder sulfatpartikler i atmosfæren. Ifølge IPCC-gruppen kan svovelutslipp foreløpig ha redusert oppvarmingen med 20

prosent. Særlig kan dette ha gjort seg gjeldende på den nordlige halvkulen. I tillegg kan nedbryting av ozonlaget som følge av KFK-utslipp har ført til ytterligere ti prosent reduksjon av oppvarmingen. Denne gevinsten vil imidlertid forsvinne når helt nødvendige tiltak mot henholdsvis ozonnedbryting og sur nedbør begynner å virke for fullt.

Ti år

Ifølge arbeidsgruppen er temperaturutviklingen de siste årene fremdeles innenfor en na-

turlig klimavariasjon. Det kan ta mer enn ti år før man kan se konkrete tegn på drivhuseffekten heter det i konklusjonene.

Men forskerpanelet advarer altså om at effektene av en global oppvarming kan komme forttere når de dempende faktorene blir borte. Det kan bli mer dramatisk for endel platearter som vil få ytterligere vansker med tilpasning til et endret klima.

Forøvrig forutsier arbeidsgruppen at det vil bli et økt antall stormer på den nordlige halvkule.

Pinatubo bremser oppvarmingen

Utbruddene fra den filippinske vulkanen Pinatubo vil føre til en global nedkjøling de neste årene. Dermed blir klimaendringene som følge av drivhuseffekten utsatt, mener den kjente klimaforskeren James E. Hansen ved den amerikanske romfartsorganisasjonen NASA.

GUNNAR BOLSTAD

De enorme utslippene av svoveldioksid fra Pinatubo er nok til å senke temperaturen på jorden med en halv grad, omlag like mye som den globale oppvarmingen gjennom de siste hundre årene, mener Hansen, som tidligere har samarbeidet med professor Ivar Isaksen om ozonlagsforskning.

De fleste klimaforskere er enige om at Pinatubo-utslippene vil kunne føre til en neddemping av den globale oppvarmingen, men svært få ønsker å spesifisere hva dette egentlig betyr. Som vanlig er det den frittalende Hansen som tar sjansen på å stikke hodet ut. Den kjente NASA-forskeren var også den første blant sine kolleger som offentlig sa at han trodde at den menneskeskapte drivhuseffekten var i gang allerede.

– Gylden sjanse

Hansens klimamodell er den eneste som tar inn Pinatubo-utbruddene som en faktor i beregningene. – Pinatubo betyr en gylden sjanse til å teste modellens egenskaper, sier Hansen til New York Times.

Så langt gir utviklingen Hansen rett. 1991 var ikke fullt så varmt som 1990, etter at de siste månedene viste en nedadgående kurve i forhold til årets første måneder. Men ikke engang James Hansen vil si at dette skyldes Pinatubo.

Hansen mener at en signifikant nedgang som følge av Pinatubo-utslippene først kan måles på slutten av inneværende år og at «Pinatubo-effekten» vil utsette den videre virkningen av drivhuseffekten med flere år – i hvert fall til midten av tiåret.

Fagsjef Bjørn Aune ved

DNMIs klimavdeling mener at Pinatubo-utslippene kan gi en midlertidig avkjøling av atmosfæren på noen tidels grader, men vil ikke være så spesifikk i sine vurderinger som James Hansen.

El Nino

En annen faktor som betyr mye for utviklingen i det globale klimaet er fenomenet El Nino. Denne havstrømmen som fører med seg store mengder vann i det sørøstlige Stillehavet dukker opp med ujevne mellomrom og påvirker været over store deler av verden. I 1982-83, da El Nino inntraff på det mest kraftige, førte det til katastrofal tørke noen steder og oversvømmelser andre steder.

El Nino har igjen begynt å gjøre seg gjeldende, men Hansen tror at Pinatubo oppveier den varme havstrømmen også.

Uklart om ammerikansk utspill

Det er ennå uklart hvilken betydning det amerikanske utspillet om CO₂-reduksjoner kommer til å ha for de pågående klimaforhandlingene. Den nye amerikanske holdningen har vakt betydelig oppsikt.

GUNNAR BOLSTAD

I en pressemelding i forrige uke kunngjorde USA at landet skal legge fram en plan i juni 1993 for å redusere gassene som fører til klimaforandringer, inkludert karbondioksid. Hittil har USA motsatt seg alle krav om CO₂-begrensninger.

Observatører som har fulgt forhandlingsprosessen har imidlertid ventet en endring i den amerikanske holdningen, delvis fordi det er en positiv energipolitisk utvikling nasjonalt i USA, og delvis fordi stadig nye forskningsdata ødelegger den amerikanske strategien om å inkorporere freoner som en del av forhandlingsgrunnlaget.

IPCCs nye konklusjoner som viser at freonene har en nulleffekt på klimaet, gjør at USA ikke lenger kan slå seg for brytet med sine gode resultater på dette området. Rapportene om at svoveldioksid har hatt en utsettende virkning på den globale oppvarmingen, viser også klart at den eneste farbare vei for å unngå en potensiell økologisk katastrofe, er en vesentlig reduksjon av forbruket av fossile brenslers.

«Tom» konvensjon?

Den amerikanske nyorienteringen gjør det imidlertid lite trolig at klimakonvensjonen som skal undertegnes i Rio i juni kommer til å inneholde forpliktende tiltak. Isteden for en

diffus konvensjon med uforpliktende tiltak, er det trolig bedre for klimautviklingen at konvensjonen som blir vedtatt er praktisk talt «tom», dersom den baner veien for forhandlinger om forpliktende protokoller. Slike forhandlinger kan starte umiddelbart etter Rio-møtet.

For Det hvite hus er det åpenbart mer komfortabelt å kunne hvile på årene til over presidentvalget til høsten, samtidig som man kan vise til erklært vilje til å gjøre noe neste år. Det gir også tid til å gjøre det som USA har hevdet er viktigst; å finne ut hva som er mulig å gjøre, før man setter et mål for hva man skal gjøre.

Klimagasser fra alu-industri

Aluminiumsindustriens miljøprofil er iferd med å få seg en knekk, etter at internasjonale klimaforskere har fattet interesse for de to gassene tetrafluormetan (CF₄) og hexafluoretan (C₂F₆).

GUNNAR BOLSTAD

Begge gassene kan spores tilbake til én kilde, nemlig aluminiumsindustrien. Både tetrafluormetan og hexafluoretan er ekstremt potente klimagasser, med en levetid i atmosfæren på mer enn 10.000 år. Klimaeffekten kan være mer enn 8.000 ganger større enn for CO₂.

Stoffene ble identifisert som klimagasser for over ti år siden, men det er først i det siste at man for alvor har fattet interesse for dem. Ifølge professor Dean Abrahamson ved University of Minnesota kan utslippene av de to gassene stå for mellom 45 og 85 prosent av aluminiumsindustriens samlede klimagassutslipp, avhengig

av hva slags energi som benyttes. I Norge, der energien er vannbasert, er andelen høy.

Tetrafluormetan og hexafluoretan frigjøres som biprodukter som følge av en såkalt «anode-effekt» under smelteprosessen. Trolig kan teknologiske forbedringer redusere eller eliminere utslippene.

Målinger

Statens Forurensingstilsyn har i samarbeid med Norsk Hydro og Elkem satt i gang målinger for å finne ut hva slags omfang utslippene av de to gassene har. Når resultatene foreligger, vil det bli vurdert tiltak mot utslippene.

– Aktuelle tiltak vil trolig rettes inn mot prosessstyringen,

sier Berit Gjerstad i SFT. Hun utelukker ikke at det kan dreie seg om betydelige utslipp av de to gassene.

Danmark vedtar CO₂-avgift

Danske husholdninger må fra mars betale en avgift på 100 kroner per tonn CO₂, mens industrien bare må betale halvparten og det først fra 1. januar 1993. EF-kommisjonen har siste ord når det gjelder denne avgiften – som Folketinget vedtok i slutten av desember – og avgjørelsen skal komme innen to måneder.

Varmere netter

Det meste av oppvarmingen av den nordlige halvkulen de siste 40 åra har vist seg gjennom økte nattetemperaturer, i følge en rapport i Geophysical Research Letters. Dagtemperaturer viste liten eller ingen endring. Undersøkelsen, som er gjort av amerikanske, sovjetiske og kinesiske forskere, fant at gjennomsnittlige minimumstemperaturer steg, mens gjennomsnittlige maksimumstemperaturer viste liten eller ingen stigning. Undersøkelsen antyder at endringer i skydekke kan ha hatt betydning for den ujevne oppvarmingen, siden økt skydekke har en tendens til å redusere dagtemperaturen, mens nettene blir varmere.

Fosen Folkehøgskule

7100 RISSA

Tlf.(076) 51 260

Nytt togtilbud

Et nytt pendlertilbud fra NSB vil redusere reisetiden på Vestfoldbanen med opp til en halv time. Nytt materiell og nytt stoppmønster skal gi et bedre tilbud først og fremst til langpendlerne fra Tønsberg, Sandefjord, Larvik og Grenland.

I september setter NSB inn de første av i alt ni nye togsett til omlag 70 millioner kroner pr. stk. På spesielle avganger skal de nye togsettene gjøre det mulig å redusere reisetiden til Oslo fra byene sør for Tønsberg med en halv time. Disse togene skal imidlertid ikke stoppe i Drammen, Holmestrand eller Skoppum, melder Tønsberg Blad.

Fra NSB-hold presiseres det imidlertid at de nye super-avgangene er et supplement, ikke en erstatning for andre avganger.

Solceller dekker energibehovet

836 kvadratkilometer med solcellepaneler – tilsvarende fire prosent av verdens ørkener – er nok til å dekke verdens energibehov i år 2000. Det mener Yukinori Kuwano, leder for forskning og utvikling ved Sanyos hovedkvarter i Japan.

RAGNHILD SVED

– Det er ingen tvil om at i det lange løp vil solceller spille en viktig rolle i verdens elektrisitetsforsyning, sier Dr. Jinzaburo Takagi, leder for en organisasjon som studerer atomkraft og alternative energikilder (Citizens' Nuclear Information Center) til The Guardian.

– Det som er viktig er å ha en blanding av ulike energikilder som er tilpasset lokale forhold, inkludert vindkraft og vannkraft, sier han.

Dyr kraft

Den største hindringen for utstrakt bruk av solkraft er prisen. Solkraften er fortsatt fire-fem ganger dyrere enn konkur-

rerende energikilder, men prisen går stadig nedover. Et solcellepanel som produserer én watt koster nå omlag fem dollar, mot 200 dollar for 15 år siden. Kuwano mener prisen vil synke til 50 cent innen 2015, og solceller vil da kunne konkurrere med annen el-produksjon i pris.

Den årlige kraftproduksjonen ved solceller er nå beregnet til bare 46.5 megawatt – tilsvarende et lite kraftverk. Japan er største produsent og står for 16.8 megawatt, fulgt av USA med 14.8 megawatt.

Nye produkter

Sanyo står for 30 prosent av Japans totale solcelleproduksjon, mens Kyocera Corporation står for 27 prosent. Kyocera,

som planlegger å doble produksjonskapasiteten i år, støtter solbilrace og utvikler en soldrevet «pendlerbil», som selskapet håper skal være på markedet til 11.500 dollar innen fem år.

Sanyo har blant annet utviklet takstein med solceller, men det første produktet som vil ha stor betydning på kraftmarkedet er et nytt soldrevet klimaanlegg, sier selskapet. Anlegget er ikke større enn et vanlig anlegg, men solcellepanelene som lager energien vil dekke mesteparten av huset. Sanyo håper å selge flere tusen slike anlegg neste år, til 11.500 dollar per stykk, og regner med at prisen etterhvert vil gå ned til ca. 3.800 dollar.

Selfangstrådet:

Økte kvoter og ungefangst

Selfangstrådet anbefaler at det i år gis en kvote på 10.900 grønlandssel i Vesterisen, mot 5.400 dyr i fjor. For klappmyss foreslås kvoten økt fra 1.000 i fjor til 9.000 i år. I tillegg anbefaler rådet at den kontroversielle ungefangsten tas opp igjen. Myndighetene vil trolig ta stilling til forslaget om en ukes tid.

RAGNHILD SVED

Russland er tildelt en kvote på 2.500 grønlandssel, og det er foreslått en kvote på 7.300 klappmyss til Russland.

Ass. fiskeridirektør Hallstein Rasmussen leder Selfangstrådet. Norges Fiskarlag har to representanter, mens Fiskeridepartementet, Miljøverndepartementet, Utenriksdepartementet, Havforskningsinstituttet, Norsk Sjømannsforbund og G.C. Rieber & Co. har en representant hver.

Den norske selfangsten ble i fjor subsidiert med nærmere 13 millioner kroner – ni millioner til selfangstskutene og 3.9 millioner til Rieber, som tar imot kjøtt, spekk og skinn – mens fangstverdien var bare ca. 500.000 kroner. Like fullt mener Selfangstrådet at fangsten bør fortsette, og begrunner det med næringsmessige og økologiske hensyn.

Næringen dominerer

– Næringsinteressene, som dominerer sammensetningen i Selfangstrådet, vil selvsagt alltid ønske fangst. Det finnes imidlertid ingen velbegrunnet økologisk argumentasjon for fangst. Det hele styres av fiskeriræringen, som betrakter selen som en næringskonkurrent. Forslaget om økte kvoter kommer dessuten uten at det legges fram konkrete bestandstall, sier Viggo Ree, som lenge har studert sjøpattedyrforvaltningen.

– Det antydes at bestanden av grønlandssel i Vesterisen er bortimot 300.000 dyr, mot en opprinnelig bestand på omlag tre millioner. Men forvaltningen er basert på halvhjemmelige rapporter. For klappmyss

finnes det ikke bestandstall, med mindre de er hemmelige. Først i 1993 skal det settes i gang et omfattende telleprogram, sier Ree.

Han er dessuten forundret over at det igjen foreslås fangst på selunger.

Ønsker debatt

– Norge som nasjon vil først være tjent med en bred samfunnsdebatt om blant annet etiske og politiske aspekter knyttet til en slik inngripen i dyrenes forplantningstid. De fleste dyr er beskyttet i yngletida, og det går nå mot full yngletidsfredning for alle fugler og pattedyr som omfattes av viltloven. Men sjøpattedyr blir forvaltet som fisk, og er i alle år blitt beskattet midt i yngleperioden. Unger og tidligere også voksne ble drept rett etter fødselen. Det er en av grunnene til at Fiskeridepartementet tviholder på forvaltningen av sjøpattedyrene, mens mange ønsker at Miljøverndepartementet skal overta forvaltningen, sier Ree.

Kritisk i Østisen

I Østisen, der Russland har ansvaret for forvaltningen, er Norge allerede tildelt en kvote på 9.500 grønlandssel, av en totalkvote på nærmere 40.000 dyr. Denne bestanden har hatt en dramatisk nedgang etter loddas sammenbrudd i Barentshavet i 1986. Russiske tellinger viste at antall fødende hunner ble halvert mellom 1985 og 1987, fra 140.000 til 70.000. I dag teller bestanden bare mellom 3-400.000 dyr, mot 800.000 på begynnelsen av 80-tallet.

– Ikke-kjønnsmodne dyr manglet nesten fullstendig i bestanden fram til 1991. De gikk først til grunne 1987 til -88, da

Ny vending i Svartvika

På Røros har kommunevalget ført til ny spenning i den omstridte Svartvika-saken. Den nye miljølista fikk inn tre representanter, kom på vippen og har stilt klare krav for å støtte en ordfører fra Senterpartiet.

Det nye flertallet i kommunestyret vil sørge for en båndlegging av Svartvika-området nord for Femundsmarka Nasjonalpark, med sikte på å få området innlemmet i nasjonalparken senere.

Statens Skoger, som eier området, driver nå hogst i den delen av Svartvika som regnes som minst kontroversiell. De er imidlertid innstilt på å rette seg etter kommunestyrets vedtak når det kommer, sier Agnar Aas i Statens Skoger.

STEIGEN KOMMUNE

Steigen kommune har ca. 3.300 innbyggere, og ligger nord for Bodø - ut mot vestfjorden. Kommunen har naturskjønne omgivelser og rike muligheter for rekreasjon og friluftsliv. Et rikt kulturliv, godt utbygd grunnskole, videregående skole, barnehager, gode kommunikasjoner m.m. danner rammen for et godt oppvekst- og bosted både for unge og gamle.

Miljøvernleder

Med forbehold om bevilgning av statlige midler har kommunen ledig 1/1 stilling som miljøvernleder. Stillingen er et 3-årig engasjement og et tilknyttet rådmannens stab.

Arbidsoppgaver:

- Koordinering av kommunens miljøvernarbeid
- Være pådriver og initiativtaker i miljø saker
- Deltakelse i kommunens arbeid innen areal-, natur- og ressursforvaltning
- Miljøvern knyttet til næringsutvikling
- Informasjonsvirksomhet ovenfor andre etater/publikum/organisasjoner skole o.a.
- Saksbehandler for miljø saker.

Ønskede kvalifikasjoner:

- Miljøfaglig utdanning på høyskole- eller universitetsnivå, evt. annen relevant utdanning og/eller praksis
- Kunnskap om offentlig administrasjon og forvaltning
- Erfaring og evne til tverrfaglig og tverretattlig samarbeid

Vi tilbyr:

- Lønn etter avtale
- Utviklende arbeidsmiljø med trivelige kollegaer
- Fleksitid
- Kommunen er behjelpelig med å skaffe bolig

Det tas forbehold om endringer i arbeids- og ansvarsområder p.g.a. prosjektert Kommunal Fornyelse.

Nærmere opplysninger kan gis av rådmannen på tlf. 081-78 200.

Søknad vedlagt kopi av attester og vitnemål sendes innen 22. febr. -92 til

Steigen kommune, tilsetningsutvalget, 8083 Leinesfjord.

CINET

er Norges ledende leverandør av PC baserte nettverks- og kommunikasjonsløsninger og er etablert med 13 kontorer spredt over hele landet.

Kontakt oss for nærmere informasjon på tlf. (02) 38 70 00.

Postboks 9913 Ila, 0132 Oslo

Telefon: (02) 38 70 00 Telefax: (02) 38 70 70
Telex: 79 155 cinet n

Strammer inn nødretten i Viltloven

Regjeringen foreslår at nødvergeparagrafen i viltloven strammes inn, slik at det bare blir lov å skyte rovdyr i nødverge når det er snakk om direkte angrep på husdyr. For ulv vil regjeringen fjerne nødretten helt. Dagens nødvergebestemmelser er i strid med Bernkonvensjonen, som omhandler vern av truede arter.

RAGNHILD SVED

Stortingsmeldingen om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe har fått en rimelig god motakelse fra miljøvernhold, selv om Naturvernforbundet ønsker at nødvergeparagrafen i viltloven fjernes helt.

– Dette er det viktigste punktet i rovdyrforvaltningen. Vi må forhindre av selvbestaltede helter skyter ned resten av rovdyrbestanden i Norge, sier fagsjef Tore Killingland.

Han mener dessuten at regjeringen burde gå inn for å frede gaupa, siden usikkerheten om bestanden er så stor. I stedet vil regjeringen fortsatt tillate jakt på gaupe i februar og mars.

– Forhåpentligvis varsler denne meldinga en mer ansvarlig rovdyrforvaltning, men kvaliteten avhenger av de forvaltningsplaner som legges fram for de ulike artene, sier Killingland.

Lover ulve-plan

Så langt er det ikke lagt fram noen slike forvaltningsplaner, men på pressekonferansen der meldinga ble lagt fram lovet statssekretær Børre Pettersen at det innen ett år skal være utarbeidet en felles norsk-svensk plan for forvaltning av ulven.

Pettersen sa også at dagens norske nødvergeparagraf sannsynligvis er i strid med Bernkonvensjonen, som krever at alle land som har ratifisert avtalen sørger for vern av de arter konvensjonen omfatter. I løpet av våren vil forslaget til endring av nødvergeparagrafen bli sendt på høring, og til høsten vil et lovendringsforslag bli fremmet for Stortinget, sa Pettersen.

Fra Bondelaget er reaksjonen på meldinga overraskende positive. – Mitt førsteinntrykk er at dette er en positiv melding med flere interessante forslag, sier Bjørnulf Kristiansen til Nationen, selv om han riktignok er kritisk til forslaget om å endre nødvergeparagra-

fen. Generalsekretær Dagfinn Drabløs i Norsk Sau- og geitavlslag er derimot langt mer forutsigbar: – Rovdyrmeldingen ser ut til å være formulert ensidig på rovdynenes premisser, sier han til Nationen.

Kjerneområder

Et hovedpunkt i rovviltmeldinga er at dyra skal gis strengt vern i deres viktigste leveområder. I de såkalte kjerneområdene skal artene kunne yngle og overleve, men det vil bli gitt fellingstillatelse på enkelt dyr som gjør stor skade på bufe og tamrein dersom dette ikke truer bestandene. Utenfor kjerneområdene vil det bli lettere å få fellingstillatelse.

For å redusere rovdyrbestander som er blitt så store at de bør reguleres for å unngå konflikter, vil regjeringen tillate lisensjakt, dvs. jakt der det på forhånd er bestemt hvor mange dyr som skal felles og hvem som kan jakte. Ut fra dagens situasjon er dette bare aktuelt for jerv i Nord-Norge. Natur-

vernforbundet peker på at også jerven er en truet art, og går følgelig imot forslaget om lisensjakt.

Nye tiltak

I følge meldinga er det nå bare 5–10 ulv, omlag 100 bjørn, 150 jerv og 300–400 gauper i Norge. Målet med den norske rovdyrforvaltningen er å sikre levedyktige rovdyrbestander, samtidig som konfliktene med næringsinteressene blir minst mulig. For å minske konfliktene vil regjeringen gi økonomisk støtte til en rekke tiltak, som utvidede gjete- og tilsynsordninger, organisert beitebruk, tidligere sankning av bufe om høsten og eventuell flytting av bufe til områder som er mindre utsatt for rovdyrskader.

En annen endring er at avgjørelsesmyndighet i erstatningsaker vil bli delegert fra Direktoratet for naturforvaltning til fylkesmennene. Det er også nytt at det nå gis erstatning for skader gjort av gaupe.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder for ett år.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 500,–
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 350,–
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 180,–
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,–

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING

Avtale nr. 109 000/5 Pb.

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5